
Hlad po humanitním vzdělání je velký

Hlad po humanitním vzdělání je velký

„Absolventi nemají vážnější problémy s uplatněním,“ říká děkan filozofické fakulty Ladislav Cabada

Plzeň - Do učeben plzeňské filozofické fakulty usedá každoročně tisícovka nových studentů. Hlad po humanitním vzdělání je v tradičně technicky orientované Plzni obrovský - šanci dostává jen každý čtvrtý zájemce. Studují humanistiku, antropologii, archeologii, politologii či Blízký východ. Podle slov děkana fakulty Ladislava Cabady nemají potíže s uplatněním.

„Největší skepse byla vůči archeologii - k čemu padesát archeologů ročně? Pravdou ale je, že v tuzemsku platí specifický zákon o ochraně památek a podle něj je nutný téměř všude záchranný archeologický průzkum. Uplatnění si tedy najdou velmi brzy a my naopak máme problém získávat je do vyšších forem studia,“ hájí rozmach fakulty děkan.

* Do vzdělání vkládá naděje podstatně víc lidí než dříve. Víc lidí stojí o maturitu, a vysoké školy, tak jako vaše fakulta, procházejí obrovským rozvojem. Má to ale nějakou mez?

Jedna mez je ta, aby se neučila jedna věc stokrát jinak, což je tendence dlouhých studijních programů. Další je v tom, že se některé obory mohou ukázat zbytečné. V dějinách lidstva obory odumíraly - dnes už se neučíme třeba hvězdoprapectví. Ale objevují se i obory nové, s tím, jak je společnost složitější a víc aktivit se posunuje do nevýrobní sféry.

Na jedno místo se hlásí čtyři až pět zájemců

* O co je největší zájem u vás?

V průměru připadají čtyři zájemci na jedno místo. Největší zájem je o humanistiku, kde se počet přihlášek blížil tisíci, a míst je okolo dvou stovek. Podobné je to u politologie.

* Právě názvy těchto oborů znějí dost abstraktně. V osmnácti letech to možná člověka nadchne. Ale co bude dělat, až dostuduje?

Humanistika může být do určité míry studiem pro nerozhodnuté, politologie je ale do značné míry zaměřena prakticky. Ale v každém případě získají ti lidé dobrý širší základ pro praxi - musejí zvládnout dva jazyky na slušné úrovni a umět pracovat s počítačem, mají povinné praxe. Není to ale samozřejmě inženýrství.

* Co ostatní obory?

Třeba cizí jazyky pro komerční praxi - tihle lidé vůbec nemají problém s uplatněním. Co se týče antropologie a politologie, absolventi zatím nasycují poptávku. V tuzemsku vzniká řada pracovních míst v souvislosti s migrací, s marginálními skupinami. Samozřejmě může dojít k tomu, že se trh za deset let nasýtí a pak skutečně nebude potřeba produkovat tolik odborníků v této oblasti.

* Budete na to schopni reagovat?

V tom je náš cíl - mít řadu studijních programů a flexibilně pak některé preferovat a jiné tlumit. Teď máme třeba třetím rokem obor Blízkovýchodní studia. To je přesně reakce na poptávku. Tady chybí lidi, kteří umějí arabsky nebo jiné jazyky Blízkého východu a kteří by se mohli zapojit do priorit naší zahraniční politiky - v diplomacii, v obchodě nebo i bezpečnostních službách.

* Skutečně nacházejí práci?

Podívejte se na statistiky - podle výsledků, které má vedení univerzity za poslední rok, jsme byli mezi sedmi fakultami a jedním ústavem na druhém místě v úspěšnosti absolventů při hledání práce. Opravdu zatím nevíme o vážnějších problémech. Ale fakulta existuje teprve sedm let a moc absolventů ji ještě neopustilo.

* Škola se právě před rokem přejmenovala z fakulty humanitních studií na fakultu filozofickou. Co se za ten rok událo? Máme tři doktorské studijní programy. Fakulta je tedy plnohodnotná, může vychovávat vlastní pracovníky. Otevřeli jsme kombinovanou formu studia, o kterou byl velký zájem. To znamená, že část studentů může studovat o sobotách, jen povinně volitelné předměty jsou v týdnu po večerech. Dále od 1. ledna tohoto roku vznikla katedra sociologie. Vydělili jsme centrum jazykové přípravy jako celouniverzitní strukturu. A od loňska jsme také získali výzkumný záměr, což je nejprestižnější záležitost uvnitř českého badatelského prostředí.

* Počítáte ještě s dalším rozvojem, rozšiřováním?

Prošli jsme evaluačním řízením Akreditační komise vlády ČR. Ta doporučuje, abychom skladbu studijních oborů ještě obohatili o ty, které tradičně pod filozofické fakulty patří. Jednak o sociologii, na čemž velmi usilovně pracujeme, jednak o klasickou filozofii - i když s velmi malým počtem studentů, dále o psychologii, což je pro nás velká výzva, a samozřejmě o historické obory. To je náš prostor pro rozvoj.

Rozhoduje výkon. Politická orientace a vztahy nikoli

* Co se týče filozofie, zdejší katedra má velkého kritika v bývalém plzeňském radním Jiřím Kubíkovi. Upozorňuje, že se tu obrnila úzká skupina lidí s marxistickou minulostí a těžko se mezi ně proniká.

Kritika se dlouhodobě váže na to, že na katedře jsou lidé z někdejšího ústavu marxismu-leninismu. Z několika desítek zaměstnanců tehdy zůstali čtyři. Pro mě je směrodatné, jakým prošli vývojem a jaká je jejich pozice dnes. Často se v těch výpadech objevuje jméno docenta Demjančuka, který ale docenturu získal až v roce 2004, navíc na univerzitě v Brně. Kdyby byl filozofickou obcí nějak odmítán, tak by se prostě nepohnul. Navíc výrazně publikuje, sehnal pro fakultu granty, a to jsou měřitelné výsledky. Pro lidi, kteří se o práci u nás ucházejí, máme jasně daná kritéria. Já určité výhrady chápu, ale uplynulo 16 let a během nich každý zaměstnanec musel osvědčit, jestli sem odborně patří. Mně podle zákona nepřísluší ptát se zaměstnance, jestli má děti, jestli je ženatý nebo vdaná, a mně nepřísluší ptát se ho na politickou orientaci. Upřímně řečeno, ani mi do toho nic není, stejně jako výběrové komisi.

* Ale pokud ti lidé v komunistické straně zůstali, a ještě stoupali v její hierarchii, asi to problém je...

Já tomu rozumím, ale na druhé straně - představte si, že někdo ze zaměstnanců fakulty bude zvolen poslancem za kteroukoli politickou stranu. Pro mě to přece nemůže znamenat, že ho vyhodím. Že to je citlivá věc, o tom není sporu. Spíš jde o to, jestli uvnitř fakulty existují mechanismy, které zabrání prezentaci jednoho jediného pohledu na věc.

* A existují?

Já jsem přesvědčen, že ano. Doktorka Demjančuková, o které mluvíte, není jediná, kdo učí religionistiku. Je tu profesor Funda, religionista evropského formátu, je tu doktor Falkenauer, který je katolický kněz. Takže tu studenti určitě dostávají více pohledů.

* Součástí té kritiky je i fakt, že se vaše manželka stala na fakultě proděkanou. To je nestandardní věc, v mnoha jiných oborech by něco podobného nepřipadalo v úvahu...

Výhrady celkem chápu. Výtka je směřována především k tomu, že posty proděkanů jsou jmenované, nejsou obsazovány volbou. Takhle fakulta je mladá a nedisponuje bohatým rejstříkem osobností, které by byly badatelsky aktivní, ve svém oboru něco znamenaly, a na druhé straně byly ochotny přijmout organizační stránku věci. Co se týče paní doktorky Waisové, která se stala mou manželkou - je respektovaná odbornice v oboru mezinárodních vztahů. Na této fakultě je jednou z mála, kdo má titul Ph. D. Je to žena -za jmenování dvou proděkanů -mužů jsem byl kritizován akademickým senátem. Po diskusi s kolegy jsme dospěli k tomu, že si nemůžeme dovolit řešit, jestli je někdo s někým příbuzný nebo ne.

* Přece jen jde o přímou podřízenost v řídicí funkci...

Zásadní otázka je výkonnost. Kdybych měl někoho jiného, volil bych jinak. Znovu říkám - kritiku chápu, ale za tím rozhodnutím si stojím.

Úspěch? Uznání mezi vědci a zájem o absolventy

* Zpět ke škole. Jak měříte úspěšnost fakulty?

Jedním z kritérií je určitě uplatnitelnost absolventů. Je to zásadní informace. V celorepublikovém průměru i uvnitř univerzity na tom rozhodně nejsme špatně. Upřímně řečeno - v tyhle statistiky ale zatím nemám velkou důvěru, protože ještě před rokem vypadaly úplně opačně.

* Jak vznikají? Je to odezva z úřadu práce nebo máte vlastní průzkum?

Zdrojem je určitě úřad práce, kam se ale někteří studenti hlásí třeba jen na dva měsíce, aby si udělali po absolutoriu poslední prázdniny. My jsme se je snažili oslovit sami při pátém výročí fakulty. Vrátily se pozitivní ohlasy, ale nebyl to dostatečně reprezentativní vzorek. Co mě děsí je, že obecně je procento nezaměstnaných vysokoškoláků stejné jako procento nezaměstnaných Čechů. Tedy vysoká škola jako by nebyla sama o sobě lepší vstupenkou na trh práce. Určitě ale absolventi vysoké školy patří mezi lidi „pouze“ krátkodobě nezaměstnané ve srovnání s ostatními skupinami.

* Ale podstatná je jistě i pozice školy ve vědeckém prostředí.

Ano, důležité je, nakolik jsme úspěšní v prestižních vědeckých aktivitách. Nakolik se nám daří získávat granty, nakolik se prosazujeme v mezinárodním vědeckém prostředí, jak vycházíme v porovnání s ostatními fakultami na univerzitě a v republice. Pořádali jsme kongres Česko-slovenské společnosti pro vědu a umění, což byla největší akce v dějinách univerzity. Pořádali jsme výroční konferenci Středoevropské asociace pro politické vědy, každoročně pořádáme Plzeňské rozhovory. Přichází čím dál víc grantů - v roce 2005 dostala celá univerzita 13 grantů akademie věd, z toho čtyři tato fakulta. A důležité také je, pokud se podaří dostat naše absolventy na skutečně prestižní místa. To pro mě znamená i na naši Západočeskou univerzitu. Ale máme například absolventku, která dělá doktorské studium ve Francii a v rámci něj terénní výzkum na Filipínách.

MARTIN POLÍVKA